

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2007

5. volební období

339/2

Stanovisko Nejvyššího kontrolního úřadu

ke Zprávě o plnění státního rozpočtu České republiky
za 1. pololetí 2007

Příloha k Č.j. № 1 195 9/07

V Praze dne 22. listopadu 2007

Sp. zn.: 237/07-45/171/07

Stanovisko
ke Zprávě o plnění státního rozpočtu České republiky
za 1. pololetí 2007
(k sněmovnímu tisku č. 339)

(předkládané v souladu s § 5 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu)

Předkládá: František D o h n a l v. r.
prezident Nejvyššího kontrolního úřadu

Stanovisko

Nejvyšší kontrolní úřad předkládá Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR stanovisko, které vychází ze souhrnného vládního materiálu o plnění státního rozpočtu ČR za 1. pololetí 2007 (sněmovní tisk č. 339). Byly vzaty v úvahu i údaje o dalším vývoji plnění rozpočtu, které vycházejí z vládního materiálu Informace o pokladním plnění státního rozpočtu České republiky za 1. až 3. čtvrtletí 2007

Text je rozdělen do těchto částí:

Část I. - Shrnutí hlavních poznatků

(obsahuje nejzávažnější skutečnosti, na které NKÚ poukazuje),

část II. - K vybraným okruhům vývoje státního rozpočtu za 1. pololetí 2007

s přihlédnutím k výsledkům pokladního plnění státního rozpočtu za 1. až 3. čtvrtletí 2007

(jsou uvedeny připomínky NKÚ k jednotlivým příjmovým a výdajovým položkám a některé další skutečnosti).

I. Shrnutí hlavních poznatků

1. Růst ekonomiky v reálném vyjádření, měřený meziročním přírůstkem HDP ve stálých cenách, v 1. pololetí 2007 dosáhl téměř stejného výsledku 6,2 %, jako v roce 2006 (6,4 %). Na nabídkové straně výkonnost ekonomiky profituje zejména z dlouhodoběji stabilního příspěvku kapitálové vybavenosti a z nárůstu souhrnné produktivity výrobních faktorů. Na výdajové straně strukturálně ustupuje výkonnost čistého exportu, což je podstatně ovlivněno měnovými relacemi. Dynamika růstu HDP v 1. pololetí 2007 je tažena téměř výlučně domácí spotřební poptávkou.

2. Státní rozpočet České republiky na rok 2007 byl schválen zákonem č. 622/2006 Sb. Příjmy byly stanoveny ve výši 949,5 mld. Kč, což je o 65,1 mld. Kč, tj. o 7,4 % více než ve schváleném rozpočtu na rok 2006 (zákon č. 543/2005 Sb.) a výdaje ve výši 1.040,8 mld. Kč, které jsou proti rozpočtu roku 2006 vyšší o 82,0 mld. Kč, tj. o 8,6 %. Z toho vyplývající schválený schodek pro rok 2007 činí 91,3 mld. Kč a je o 16,9 mld. Kč větší než schodek minulého roku, rozpočtovaný v zákoně č. 543/2005 Sb. NKÚ upozorňuje na meziroční růst

zákonem přijatých výdajů o 1,2 procentního bodu rychlejší než růst rozpočtovaných příjmů, a to zejména vlivem meziročního nárůstu rozpočtu mandatorních výdajů o 2,2 procentního bodu.

3. V průběhu 1. pololetí 2007 ministr financí na základě zákonného zmocnění navýšil schválený rozpočet na straně celkových příjmů i výdajů o téměř 41 mil. Kč v souvislosti s financováním akcí spolufinancovaných z rozpočtu EU. Z hlediska rozpočtového salda byla tato úprava rozpočtu neutrální. Dále došlo k navýšení celkových rozpočtových výdajů na rok 2007 o 181 mil. Kč z titulu zajištění finančních prostředků na krytí povodňových škod vzniklých v roce 2006 a na nová protipovodňová opatření. O stejnou částku se tak navýšil i rozpočtový schodek.

4. K dalším úpravám schváleného rozpočtu, bez vlivu na výši schváleného deficitu, došlo podle hodnoceného materiálu v 1. pololetí 2007 v rámci provedení 411 rozpočtových opatření (ve stejném období roku 2006 to bylo 410 a v 1. pololetí 2005 jich bylo vykázáno 343), a to zejména na výdajové straně rozpočtu. Byly to převážně přesuny prostředků mezi kapitolou Všeobecná pokladní správa a rozpočty kapitol a dále přesuny mezi kapitolami a přesuny v rámci výdajů jednotlivých kapitol.

NKÚ opakovaně upozorňuje na vysoký počet prováděných rozpočtových opatření, což svědčí o nevyjasněnosti vztahů ve výdajové části státního rozpočtu v procesu jeho schvalování.

5. Hospodaření státního rozpočtu v 1. pololetí 2007 bylo schodkové v měsících únoru, dubnu a květnu (v roce 2006 v únoru a dubnu, v roce 2005 v únoru, dubnu a květnu a v roce 2004 to bylo ve všech měsících s výjimkou měsíce ledna). Základní ukazatel plnění státního rozpočtu – saldo příjmů a výdajů kumulovaně od počátku roku – vykazuje k 30. 6. 2007 v absolutní výši přebytek 1,3 mld. Kč, což je však o 6,4 mld. Kč méně než v roce 2006, kdy bylo dosaženo nejlepšího pololetního výsledku od roku 1995.

6. Hodnocení pokladního plnění státního rozpočtu za 1.-3. čtvrtletí 2007 vykazuje optimistické tendence vzhledem k jeho ročnímu splnění. Pokladní plnění ke konci 3. čtvrtletí uvádí přebytek v absolutní výši 36,3 mld. Kč, což je o 34,8 mld. Kč více než ve stejném období roku 2006. V průběhu posledního čtvrtletí předpokládá vláda zrychlení čerpání výdajů, predikce schodku na konci roku 2007 je však o 11,3 mld. Kč příznivější než stanoví

rozpočet. Obtížně odhadnutelnými riziky plnění rozpočtu mohou být výše příjmů z EU a převody prostředků mezi rezervními fondy a státním rozpočtem.

7. Permanentní negativní tendence se projevují ve vývoji vládního dluhu, do kterého se promítají výsledky hospodaření veřejných rozpočtů. V roce 2007 je sice očekáváno mírné zpomalení dynamiky růstu vládního dluhu o 1,9 procentního bodu, což představuje meziroční nárůst 13,3 %. Absolutní výši konsolidovaného vládního dluhu v roce 2007 odhaduje vláda na 994,7 mld. Kč, tj. 28,3 % HDP. Vývoj absolutní výše konsolidovaného vládního dluhu v minulých obdobích a jejich podílů na HDP v časové řadě je uveden v tabulce č. 1:

Vývoj konsolidovaného vládního dluhu a jeho podílu na HDP

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Vládní dluh (v mld. Kč)	404,5	444,3	553,0	659,4	762,1	877,7
Podíl z HDP (v %)	18,8	19,5	21,6	23,8	26,0	27,4

Zdroj: Státní závěrečné účty ČR za roky 2001-2006

NKÚ opakovaně upozorňuje na negativní tendenci v dlouhodobém vývoji (nárůstu) **vládního dluhu**, ovlivněnou téměř z 90 % schodkovým hospodařením státního rozpočtu. V letošním roce na zbylých 10 % participují zejména svým schodkovým rozpočtem územní samosprávné celky a růst očekávaného zadlužení některých státních fondů (zejména Státní zemědělský intervenční fond a Státní fond životního prostředí). **Absolutní výše dluhu v mezinárodním srovnání není ještě zdaleka alarmující, varovným signálem je však v posledních letech jeho akcelerační dynamika a to i přes značnou kompenzaci inkasem privatizačních příjmů.** NKÚ na tyto skutečnosti opakovaně poukazuje a upozorňuje na postupně slábnoucí vliv ubývajících privatizačních zdrojů, který se bude v dalších obdobích stávat čím dál reálnějším rizikem pro další vývoj vládního dluhu.

8. Součástí vládního materiálu je výhled plnění státního rozpočtu do konce roku 2007. NKÚ konstatuje, že tato predikce je již druhým rokem zpracovávána dosti stručně pouze výčtem několika rizikových položek a jejich negativním dopadem na konečné rozpočtové saldo. Predikce vývoje základních rozpočtových ukazatelů, včetně analýzy vlivů na plnění rozpočtu, tak jak to bylo běžné ve zprávách minulých let, v hodnoceném materiálu absentuje. Jinak je materiál zpracován s dobrou vypovídací schopností o plnění 1. pololetí 2007 a s adekvátní analytickou úrovní.

II. K vybraným okruhům vývoje státního rozpočtu za 1. pololetí 2007 s přihlédnutím k výsledkům pokladního plnění státního rozpočtu za 1. až 3. čtvrtletí 2007

II. 1. K příjmům státního rozpočtu NKÚ uvádí:

1. Celkové inkaso příjmů k 30. červnu 2007 činilo 483,8 mld. Kč, tj. 50,9 % rozpočtu po změnách. Meziročně došlo v plnění celkových příjmů k nárůstu o 3,1 %, což představuje částku 14,5 mld. Kč. Plnění celkových příjmů ve stejném období minulých let v časové řadě je uvedeno v tabulce č. 2:

Pololetní plnění celkových příjmů státního rozpočtu v časové řadě

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Příjmy celkem (v mld. Kč)	285,9	292,0	348,5	335,6	366,6	426,3	468,8
Plnění rozpočtu (v %)	47,9	45,9	50,5	49,1	48,6	53,0	52,7
Rozdíl proti aliquotní části rozp. (v mld. Kč)	-12,4	-26	+3,3	-6,4	-10,4	+23,8	+24,0
Meziroč. nárůst (+), pokles (-) (v %)	+4,4	+2,1	+19,3	-3,7	+9,2	+19,1	+10,0

Zdroj: Zprávy o plnění státního rozpočtu ČR za 1. pololetí let 2001-2006

2. Za 1.-3. čtvrtletí 2007 dosáhlo plnění rozpočtu celkových příjmů výše 748,5 mld. Kč, tj. 77,6 % rozpočtu po změnách, překročení aliquotní části rozpočtu dosáhlo 25,2 mld. Kč. Za tři čtvrtletí 2006 dosáhlo plnění rozpočtu celkových příjmů výše 673,5 mld. Kč, tj. 75,5 % rozpočtu, překročení aliquotní části rozpočtu dosáhlo 6,5 mld. Kč. Ve stejném období roku 2005 byly celkové příjmy plněny na 634,1 mld. Kč, tj. 78,8 % korigovaného rozpočtu (korekce na v té době nově schválený zákon o rozpočtovém určení daní). Překročení aliquotní části korigovaného rozpočtu činilo 30,4 mld. Kč. V roce 2004 dosáhly celkové příjmy za tři čtvrtletí absolutního objemu 559,3 mld. Kč, což představovalo 74,2 % rozpočtu, výpadek proti rozpočtované aliquotě činil 6,3 mld. Kč. Ve srovnatelném období roku 2003 bylo dosaženo výsledku o 0,2 % lepšího (510,6 mld. Kč, tj. 74,4 %). **Na konci roku 2007 předpokládá vláda nesplnění rozpočtu celkových příjmů o 0,4 mld. Kč, při nezapojení vlivu rezervních fondů. Nesplnění vláda zdůvodňuje nenaplněním příjmů z rozpočtu EU cca o 20 mld. Kč, vlivem neschválení příslušných programů.**

3. NKÚ upozorňuje, že ve vládním materiálu na str. 55 v tabulce č. 5 je ve sloupci 6 uveden rozdíl mezi pololetní dosaženou skutečností 2007 a ročním rozpočtem po změnách. Ilustrativnější v tomto případě by bylo uvedení rozdílu skutečnosti k alikvotní části rozpočtu.

4. Daňové příjmy státního rozpočtu (bez pojistného na sociální zabezpečení) dosáhly v 1. pololetí 2007 výše 245,3 mld. Kč (50,8 % z celkových příjmů), tj. nedodržení alikvotní části rozpočtu o 2,6 procentního bodu, což absolutně představuje -13,2 mld. Kč. Meziroční růst o 1,1 % činí +2,6 mld. Kč. V 1. pololetí 2006 bylo dosaženo výše 242,6 mld. Kč (51,7 % z celkových příjmů), tj. překročení alikvotní části rozpočtu o 1,3 procentního bodu, což absolutně představuje 6,0 mld. Kč. Meziroční růst o 7,7 % činil 17,3 mld. Kč. Výsledky roku 2005 vykazaly v 1. pololetí 225,4 mld. Kč (53,2% z celkových příjmů), což představovalo překročení pololetní alikvoty korigovaného rozpočtu o 1,1 procentního bodu, tj. o 4,7 mld. Kč. Meziroční nárůst ve srovnání s korigovanou skutečností za 1. pololetí 2004 dosáhl výše 18,8 % (35,6 mld. Kč). Ve stejném období roku 2004 dosáhly daňové příjmy absolutní výše 198,4 mld. Kč (54,1 % z celkových příjmů), tj. 47,0 % rozpočtu s meziročním nárůstem 4,2 %, tj. absolutně o 8,0 mld. Kč.

Za 1.-3. čtvrtletí 2007 představuje inkaso daňových příjmů do státního rozpočtu objem 383,9 mld. Kč, což zůstává pod tříčtvrtletní alikvotou rozpočtu o 0,7 procentního bodu při meziročním růstu o 39,1 mld. Kč (11,2 %). Za 1.-3. čtvrtletí 2006 dosáhly daňové příjmy do státního rozpočtu objemu 344,1 mld. Kč, tj. pod tříčtvrtletní alikvotou rozpočtu o 2,3 procentního bodu při meziročním růstu o 3,2 mld. Kč (0,9 %). Za tři čtvrtletí roku 2005 bylo dosaženo inkasa 340,9 mld. Kč, tj. 77,2 % korigovaného rozpočtu, s meziročním nárůstem o 15,9 %. Za srovnatelné období roku 2004 dosáhly daňové příjmy výše 306,6 mld. Kč (72,6 % rozpočtu), tj. plnění o 1,6 procentního bodu horší proti roku 2003, a to i při rychlejším meziročním nárůstu o 5,6 %. **Na základě uvedených skutečností je, podle názoru NKÚ, celoroční predikce vlády na mírné překročení těchto příjmů o 0,3 mld. Kč, reálná.**

5. Daň z příjmů fyzických osob byla k 30. 6. 2007 inkasována do státního rozpočtu ve výši 46,5 mld. Kč a nedosáhla pololetní rozpočtové alikvoty o 2,6 procentního bodu. Meziročně bylo pololetní plnění v roce 2007 vyšší o 3,2 mld. Kč, tj. o 7,5 %. Na nižší plnění alikvoty má vliv inkaso daně z příjmů ze závislé činnosti, které dosáhlo pouze 47,8 % ročního rozpočtu.

Zdůvodnění pololetního propadu o 2,2 % ve vládním materiálu zúžené pouze na „zvýšení objemu uplatněných nároků na daňové zvýhodnění na vyživované dítě v domácnosti“ není podle názoru NKÚ dostatečné. Dalším ovlivňujícím faktorem je příjem daně z příjmů ze samostatné výdělečné činnosti, kde je rozpočet plněn pouze na 40,6 %. Výnos této daně byl podle názoru vlády z převážné míry ovlivněn legislativními úpravami zákona o daních z příjmů, zejména snížením sazby daně v 1. a 2. pásmu stupnice základu daně, zavedením společného zdanění manželů, rozšířením systému výdajových paušálů a změnou metodiky výpočtu daně. **Plnění daně z příjmů fyzických osob ke konci září 2007 na 74,5 % s propadem vůči devítiměsíční alikvotě o 0,5 mld. Kč (a to zejména vlivem propadu výběru daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti o 0,9 mld. Kč) NKÚ hodnotí jako signál o drobných problémech v plnění inkasa na konci roku 2007.**

6. Inkaso daně z příjmu právnických osob pro státní rozpočet dosáhlo v 1. pololetí 2007 výše 53,6 mld. Kč, tj. plnění na 49,8 % rozpočtu, při podílu 11,1 % z celkových příjmů. Meziročně dochází k absolutnímu poklesu o 1,9 mld. Kč (3,4 %). Mírně nepříznivý pololetní výsledek je významně ovlivněn časovým skluzem v hrazení daňové povinnosti poplatníky daně, jehož vliv je v roce 2007 odhadován na 20,7 mld. Kč. Pololetní inkaso této daně v roce 2006 činilo 55,5 mld. Kč, tj. 63,0 % rozpočtu, při podílu 11,9 % z celkových příjmů. Meziroční nárůst činil 2,2 mld. Kč. V roce 2005 bylo vybráno na DPPO 53,2 mld. Kč (65,2 % korigovaného rozpočtu), tj. 12,5 % z celkových příjmů, s meziročním nárůstem o 11,9 mld. Kč (28,8 %) při porovnání s korigovanou skutečností stejného období roku 2004. V 1. pololetí roku 2004 dosáhlo inkaso hodnoty 45,2 mld. Kč (12,4 % z celkových příjmů), tj. 53,4 % ročního plánu. Ke konci 3. čtvrtletí 2007 je roční rozpočet inkasa plněn již na 82,5 %, při překročení devítiměsíční rozpočtové alikvoty o 8,0 mld. Kč.

7. Daň z přidané hodnoty byla do státního rozpočtu v 1. pololetí 2007 vybrána ve výši 80,3 mld. Kč, což je 49,1 % rozpočtu při podílu 16,6 % z celkových příjmů. V 1. pololetí 2006 byla vybrána ve výši 70,4 mld. Kč, což je 44,9 % rozpočtu při podílu 15,1 % z celkových příjmů. V roce 2005 činilo plnění 64,0 mld. Kč, tj. 41,5 % korigovaného rozpočtu, (15,0 % z celkových příjmů). Za 1. pololetí roku 2004 bylo inkasováno v absolutní výši 57,4 mld. Kč (15,7 % z celkových příjmů), tj. plnění na 43,0 %.

Vývoj v inkasu DPH vykazuje plnění za 1.-3. čtvrtletí 2007 ve výši 119,6 mld. Kč, tj. 73,1 % rozpočtu. Meziroční nárůst inkasa činí 11,3 mld. Kč, což je 10,4 %. **I když tříčtvrtletní**

aliquota rozpočtu není naplněna o 3,2 mld. Kč, považuje vláda vývoj výběru DPH za příznivý a předpokládá celoroční splnění rozpočtu.

8. Zvláštní daně a poplatky ze zboží a služeb v tuzemsku (spotřební daně). Jsou to daně z minerálních olejů, tabákových výrobků, lihu, piva a vína. Příjem rozpočtu z těchto daní dosáhl k 30. 6. 2007 výše 56,0 mld. Kč, tj. 42,6 % rozpočtu, při podílu na celkových příjmech 11,6 %. Meziročně byl zaznamenán pokles inkasa o 9,4 mld. Kč, což představuje 14,4 %. Příjem rozpočtu ze spotřebních daní dosáhl k 30. 6. 2006 výše 65,4 mld. Kč, tj. 55,0 % rozpočtu, při podílu na celkových příjmech 14,0 %. Meziročně byl zaznamenán růst o 11,1 mld. Kč a to představuje 20,4 %. V roce 2005 bylo dosaženo plnění ve výši 54,3 mld. Kč (57,2 % ročního rozpočtu), tj. 12,7 % celkových příjmů, meziroční nárůst činil 14,4 mld. Kč (36,2 %). U fiskálně nejvýznamnější položky - daně z minerálních olejů (podíl na celkové spotřební dani 63,8 %) došlo k meziročnímu nárůstu výběru o 2,0 mld. Kč. Naproti tomu u daně z tabákových výrobků došlo ke značnému meziročnímu poklesu o 11,4 mld. Kč, což představuje 41,6 %. Meziroční srovnání je zkresleno jednak enormním nárůstem v roce 2006 o 66,4 %, tj. 11,0 mld. Kč, a to následkem předzásobením vlivem změny sazby daně u tabákových výrobků k 1. 4. 2006 a jednak tím, že při změně sazby spotřební daně k 1. 3. 2007 byla výše předzásobením zákonem omezena. U inkasa fiskálně méně významných položek (daň z vína piva a lihu) v souhrnu došlo k meziročnímu nárůstu o 0,2 mld. Kč, tj. o 3,8 %.

Stagnace v inkasu spotřebních daní se projevuje v plnění za první tři čtvrtletí 2007. Výběr ve prospěch státního rozpočtu dosáhl hodnoty 89,6 mld. Kč, tj. 68,2 % rozpočtu, s propadem proti tříčtvrtletní rozpočtové ali kvotně téměř 9 mld. Kč, což podle názoru NKÚ signalizuje riziko nesplnění celoročního úkolu.

9. Inkaso příjmů z daní z majetkových a kapitálových převodů (tj. z daně dědické, darovací a z převodu nemovitostí) k 30. 6. 2007 dosáhlo výše 4,9 mld. Kč (1 % z celkových příjmů), tj. o 4,3 procentního bodu více, než činí pololetní rozpočtová ali kvota a také o 0,9 mld. Kč více než loňská pololetní skutečnost. K 30. 6. 2006 dosáhlo inkaso výše 4,0 mld. Kč (necelé 1 % z celkových příjmů), tj. o 11,2 procentního bodu méně, než činí pololetní rozpočtová ali kvota, ale také o 84 mil. Kč méně proti pololetní skutečnosti 2005. Příznivé plnění vykazuje objemově nevýznamnější (92 %) daň z převodu nemovitostí, která je plněna na 53,5 %. Nepatrný fiskální význam vzhledem ke svému objemu (s ohledem na nízké sazby

a k vysoké míře osvobození) mají pro státní rozpočet příjmy z daně dědické (plnění na 56,0 % rozpočtu) a daně darovací (plnění na 64,8 % rozpočtu) v celkové výši 0,4 mld. Kč.

Příznivé plnění tzv. trojdaně i za 3 čtvrtletí roku 2007 na 80,5 % vytváří předpoklad pro splnění celoročního úkolu.

10. Plnění příjmů z pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na politiku zaměstnanosti je jen velmi mírně pod pololetní alikvotou rozpočtu roku 2007. Celkový výběr pojistného ve výši 177,0 mld. Kč (36,6 % z celkových příjmů), tj. 49,9 % rozpočtu je meziročně o 16,6 mld. Kč (10,3 %) vyšší než v roce 2006. Pololetní plnění rozpočtu roku 2006 vykazalo celkový výběr pojistného ve výši 160,5 mld. Kč (34,5 % z celkových příjmů), tj. 47,7 % rozpočtu a bylo meziročně o 10,7 mld. Kč (7,2 %) vyšší než v předchozím roce. V roce 2005 činilo vybrané pojistné 149,7 mld. Kč (35,1 % z příjmů celkem), což odpovídalo 47,6 % schváleného rozpočtu, při meziročním zvýšení o 8,2 mld. Kč, tj. 5,8 %. Výběr za stejné období roku 2004 dosáhl výše 141,5 mld. Kč (38,7 % z celkových příjmů), plnění na 48,4 % při meziročním nárůstu o 9,9 mld. Kč, tj. 7,6 %. U nedoplatků na pojistném, které v 1. pololetí 2007 dosáhly výše 58,7 mld. Kč (což je 35,1 % všech nedoplatků), došlo k jejich meziročnímu poklesu o 2,8 mld. Kč, tj. o 4,5 %. Tento mírný pokles je však způsoben poměrně značným objemem odpisů nedobytných pohledávek (v hodnoceném období byly odepsány pohledávky ve výši 1,9 mld. Kč). Nedoplatky na pojistném v 1. pololetí 2006 dosáhly výše 61,5 mld. Kč a došlo k jejich meziročnímu poklesu o 1,2 mld. Kč, tj. o 2,0 %. Výše odepsaných pohledávek činila 2,3 mld. Kč. Ve stejném období roku 2005 byly odepsány pohledávky za 2,2 mld. Kč. Za 1. pololetí 2004 dosáhla výše odepsaných pohledávek 11,2 mld. Kč, což bylo o 4,4 mld. Kč více než ve stejném období roku 2003. Za tři čtvrtletí roku 2007 dosáhly příjmy z pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na politiku zaměstnanosti výše 268,5 mld. Kč a jsou plněny na 75,6 % rozpočtu s meziročním nárůstem o 24,5 mld. Kč, tj. o 10,0 %.

Saldo rozpočtového hospodaření stále výrazněji negativně ovlivňuje vysoká disproporce mezi příjmy z pojistného a rozpočtovými výdaji na sociální dávky. Za devět měsíců roku 2007 je saldo těchto ukazatelů schodkové ve výši 19,7 mld. Kč, ve stejném období předchozího roku 21,9 mld. Kč a ve stejném období roku 2005 to bylo 21,4 mld. Kč. Na tento negativní jev NKÚ opakovaně upozorňuje. Financovatelnost každoročního deficitu z uvedeného titulu v řádu desítek miliard Kč je pro státní rozpočet dlouhodobě systémově neřešenou zátěží z oblasti sociální politiky. Podle názoru NKÚ poněkud

optimistická celoroční predikce vlády v plnění inkasa pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na politiku zaměstnanosti předpokládá přeplnění rozpočtu o 11,2 mld. Kč.

11. Plnění rozpočtu nedaňových a kapitálových příjmů a přijatých dotací v 1. pololetí 2007 dosáhlo výše 61,0 mld. Kč, tj. 78,6 % rozpočtu. Skutečnost stejného období roku 2006 dosáhla výše 65,7 mld. Kč, což odpovídalo plnění na 82,4 %.

Za devět měsíců roku 2007 dosáhly tyto příjmy výše 96,2 mld. Kč, což představuje již 123,9 % schváleného rozpočtu (nebo 103,9 % rozpočtu po změnách k 30. 9. 2007). **Zdánlivě velmi příznivý vývoj těchto rozpočtových kategorií však v sobě skrývá značná rizika, na která NKÚ velmi vážně upozorňuje. Vysoké plnění je ovlivněno nerozpočtovanými příjmy přijatých dotací, a to zejména převody prostředků z rezervních fondů do příjmů rozpočtových kapitol ve výši 34,3 mld. Kč a převod 4,8 mld. Kč z fondu státních záruk do příjmů kapitoly VPS. Bez těchto nerozpočtovaných příjmů by tříčtvrtletní plnění nedaňových a ostatních příjmů bylo hluboko pod alikvotní částí rozpočtu a činilo by pouze 61,6 % rozpočtu po změnách.**

II. 2. K výdajům státního rozpočtu NKÚ uvádí:

1. Celkové výdaje státního rozpočtu byly v 1. pololetí 2007 čerpány ve výši 482,0 mld. Kč, tj. 46,3 % rozpočtu, což je v podílu rozpočtu čerpání poněkud nižší než v minulém roce (47,9 %). V 1. pololetí 2006 bylo čerpáno 461,2 mld. Kč, tj. 47,9 % rozpočtu, což bylo v podílu rozpočtu čerpání poněkud vyšší než v předchozím roce (46,5 %). Za 1. pololetí 2005 dosáhly celkové výdaje výše 422,5 mld. Kč, tj. 46,5 % schváleného rozpočtu, což bylo čerpání v podílu ročního rozpočtu nižší než v roce 2004, kdy ve stejnou dobu bylo vyčerpáno 47,9 %. Absolutně činí meziroční nárůst 20,8 mld. Kč, tj. 4,5 %. Ve stejném období minulého roku to bylo 38,7 mld. Kč, tj. 9,2 %. V roce 2005 byla výše meziročního nárůstu 6,2 mld. Kč, což bylo pouhých 1,5 %, v 1. pololetí 2004 dosáhl 27,3 mld. Kč, tj. 7 %. Na nárůstu se podílí zejména běžné výdaje, nárůstem o 4,0 % (17,7 mld. Kč). Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích se proti stejnému období minulého roku zvýšil o 0,5 procentního bodu na 5,6 %.

2. Za 1.-3. čtvrtletí 2007 bylo na účtech státního rozpočtu vykázáno čerpání celkových výdajů ve výši 712,2 mld. Kč a to představuje 68,4 % schváleného rozpočtu, při čerpání o 68,5 mld. Kč nižším, než je tříčtvrtletní rozpočtová alikvota. Za 1.-3. čtvrtletí 2006 bylo vykázáno

čerpání ve výši 672,0 mld. Kč, což představovalo 69,7 % rozpočtu při čerpání o 43,8 mld. Kč nižším, než byla tříčtvrtletní rozpočtová alikvota. Ve stejném období roku 2005 byly výdaje čerpány ve výši 608,3 mld. Kč, což ve srovnání s korigovaným rozpočtem bylo 68,5 % a odpovídalo čerpání o 58,1 mld. Kč nižšímu, než byla devítiměsíční rozpočtová alikvota a za 9 měsíců roku 2004 byly celkové výdaje čerpány na 69,0 % upraveného rozpočtu, což představovalo objem o 52,5 mld. Kč nižší než je rozpočtová alikvota. Meziroční nárůst činil 6,0 %, v minulém roce 1,4 %. **V souvislosti s čerpáním celkových výdajů, které je nižší než alikvotní část ročního rozpočtu, NKÚ upozorňuje, že pokud bude následovat průběh čerpání výdajů (zejména kapitálových) obvyklý v minulých letech (akcelerující vždy s blížícím se koncem kalendářního roku), bude dosavadní pozitivní vývoj čerpání výdajů oslabovat. Takový postup přináší rizika ne hospodárnosti a NKÚ jej opakovaně kritizuje.**

3. Mandatorní výdaje se téměř pravidelně zvyšují od roku 1995. Tato tendence však v 1. pololetí 2007 poněkud oslabila. Výše čerpání dosáhla 278,1 mld. Kč, tj. 48,8 % rozpočtu po změnách a meziroční dynamika zpomalila na 2,1 %, tj. 5,8 mld. Kč, proti rozpočtovaným 8,9 % z loňské roční skutečnosti. Podíl na celkových výdajích 57,7 % se proti minulému roku snížil o 1,3 procentního bodu, přesto však **podle názoru NKÚ je varujícím momentem pololetní čerpání o 2,5 procentního bodu rychlejší než u celkových výdajů.** V roce 2006 pololetní výše čerpání mandatorních výdajů dosáhla 272,3 mld. Kč, tj. 54,1 % rozpočtu po změnách. Meziroční nárůst o 25,1 mld. Kč, tj. o 10,1 % byl ovlivněn zejména legislativními úpravami v sociální oblasti. V 1. pololetí 2005 dosáhly objemu 247,2 mld. Kč (58,5 % z celkových výdajů), tj. čerpání na 51,3 % upraveného rozpočtu. V 1. pololetí 2004 dosáhly hodnoty 244,9 mld. Kč, což bylo 58,8 % celkových výdajů.

NKÚ upozorňuje, že ve vládním materiálu na str. 85 v tabulce č. 16 (Čerpání mandatorních výdajů...) jsou ve sloupci 5 (% plnění) uvedeny chybné údaje, a to ve všech pěti řádcích. Podle výpočtu NKÚ je správný údaj v prvním řádku 46,3; ve druhém 48,8; ve třetím 49,7; ve čtvrtém 45,5 a v pátém 37,8.

4. Čerpání výdajů na sociální dávky v 1. pololetí 2007 dosáhlo výše 194,7 mld. Kč, což je o 12,2 mld. Kč (6,7 %) více než v minulém roce a je těsně (o 0,3 %) nad pololetní alikvotou upraveného rozpočtu. V 1. pololetí 2006 bylo vyplaceno 182,5 mld. Kč, což je o 13,8 mld. Kč (8,2 %) více než v předchozím roce a je o 3,2 procentního bodu vyšší než pololetní alikvota. V roce 2005 činilo čerpání 51,9 % a v roce 2004 to bylo 52,0 % ročního rozpočtu. Pololetní

aliquota roku 2007 byla překročena téměř u všech položek výdajů na sociální dávky, s výjimkou kategorií starobní důchody (48,0 %) a dávky státní sociální podpory (43,9 %). Podrobnou analýzu příčin vysokého čerpání uvádí vládní materiál.

Za 1.-3. čtvrtletí bylo vyplaceno 288,2 mld. Kč, což je mírně pod rozpočtovou alikvotou o 0,6 %. **NKÚ k této problematice opakovaně uvádí, že dlouhodobě odkládané systémové řešení problémů v oblasti sociální politiky je již trvalým fiskálním rizikem, každoročně zvyšujícím dluh veřejných rozpočtů.**

5. Čerpání pod úrovní pololetní alikvoty vykázaly běžné výdaje, absolutně ve výši 455,3 mld. Kč, plnění na 47,9 % při meziročním nárůstu o 4,0 %, a to i přes nadproporcionální čerpání:

- a) neinvestičních nákupů a souvisejících výdajů na 52,1 % zejména z titulu zaplacení sankční částky z arbitrážního sporu s Eastern Sugar B.V., nárůstu náhrad spojených s výkonem funkce v zahraničí, nárůstu náhrad a příspěvků souvisejících s výkonem ústavní funkce a funkce soudce, zálohy České poště na výplatu důchodů a výdajů na realizaci státních záruk,
- b) neinvestičních transferů veřejným rozpočtům územní úrovně na 51,6 % rozpočtované částky. Značný podíl na překročení mají zejména dotace obcím na dávky sociální péče a účelové dotace,
- c) neinvestičních transferů příspěvkovým a podobným organizacím na 54,0 % z titulů dotací vysokým školám, na provoz divadel, muzeí, galerií, knihoven, restaurování kulturních památek, prostředků na výzkum a vývoj atd.

6. Kapitálové výdaje – v souvislosti s pololetním čerpáním v roce 2007 ve výši 26,8 mld. Kč, tj. pouze na 29,9 % upraveného rozpočtu a nízkým čerpáním za devět měsíců, a to 54,8 mld. Kč, tj. 61,2 % upraveného rozpočtu a obdobnou situací v letech předchozích (v roce 2006 ve výši 23,6 mld. Kč, tj. pouze na 24,9 % upraveného rozpočtu a nízkým čerpáním za devět měsíců, a to 48,8 mld. Kč, tj. 51,3 % upraveného rozpočtu, v roce 2005 ve výši 20,5 mld. Kč, což bylo 28,4 % a v roce 2004 ve výši 18,8 mld. Kč, tj. pouhých 28,1 %) **NKÚ opakovaně upozorňuje na dlouhodobou tendenci velmi nevyrovnaného čerpání kapitálových výdajů v průběhu roku, s převahou čerpání investičních prostředků v jeho závěru, včetně přesunů nevyčerpaných investičních prostředků do rezervních fondů.** Tento jev ještě prohlubuje metodický vliv, který do kapitálových výdajů zahrnuje prostředky na financování programů z fondů EU, s jejichž realizací je uvažováno převážně až ve druhé polovině roku.